

KURYER LITEWSKI

w Wilnie w Piątek dnia 16 Września r. s. 1821 roku.

WIADOMOSCI KRAJOWE.

W *Ruskim Inwalidzie* czytamy z *Petersburga*: We wtorek, d. 30 z. m., w dzień wielkiej uroczystości imienia Cesarza Jegomości, i razem święta kawalerów orderu s. *Alexandra Newskiego*, całe duchowieństwo tutejszej stolicy zebrało się zrana do kazańskiego kościoła katedralnego; z którego z processją udało się do kościoła newskiego. Około godziny 10tej, Cesarz Jegomość w towarzystwie Swjowego orszaku ze wszystkimi jenerałami, a Najjaśniejsze Cesarzowe z całym dworem, uroczystym sposobem udali się z pałacu tauryckiego, dla słuchania mszy s. w pomienionym kościele. Celebrował przey wielebniejszy metropolita *Serafim*, z dalszym wyższem duchowieństwem. Cały korpus dyplomatyczny także się znajdował i wielka liczba znakomitszych osób. Po skończeniu dziękczynnych modłów Najjaśniejsze Osoby powróciły do pałacu tauryckiego, gdzie był familijny obiad. Wieczorem stolica była oświecona."

D. 19 sierpnia, Komendant twierdzy *Szlisselburga*, jenerał major *Butałow*, w nagrodę długiej i gorliwej służby, mianowany kawalerem orderu s. *Włodzimierza* 2giej klasy wielkiego krzyża.

Małżonka marszałka dworu, *Marya Jakowlewna Naryszkina*, mianowana damą orderu s. *Katarzyny* 2giej klasy.

Córki jenerał adjutantów: *Goleniszczewa-Kutuzowa* *Elżbieta*, *Bałaszowa* *Anna*, i *Hrabi Komarowskiego* *Anna*; jenerał porucznika *Hrabiego Karola Liwena* *Karolina*, radcy tajnego *Barona Troila* *Marya*, i radcy stanu *Karamzina* *Zofija*; nayłaskawiej mianowane freylinami dworu NN. Cesarzowych.

Nayłaskawiej mianowani kawalerami orderu s. *Anny* 1szej klasy: kapelan Jey Cesarzkiej Wysokości małżonki Xiążęcia następcy tronu niderlandzkiego, *Wielkiej Xiężny Anny Pawłowny*, protojerey *Jan Bedriński*. Tegoż orderu 2giej klasy: profesorowie nauk teologicznych i rektorowie seminaryjów: *petersburskiego*, archimandryta klasztoru 2giej klasy mozańskiego *lużeckiego Polikarp*; *twerskiego*, archimandryta klasztoru 1szej klasy *kaluzńskiego* *troickiego Atanazy*; *mohilewskiego*, archimandryta klasztoru 3ciej klasy *orszanskiego* *Benedykt*; *niżegorodzkiego*, archimandryta klasztoru 2giej klasy *makarjewskiego* *zółtowodzkiego Gabryel*; *orłowskiego*, archimandryta klasztoru 3ciej klasy *moenskiego* *petrcpawłowskiego*, *Włodzimierz*; i professor nauk teologicznych, inspektor seminaryjum *tulskiego*, protojerey tamecznego kościoła katedralnego *Jan Pokrowski*. Orderu s. *Włodzimierza* 4tej klasy: professor języka hebrajskiego w akademii duchownej *sanktpetersburskiej*, proboszcz kościoła *kazańskiego Herasim Pawski* i dyrektor szkół gubernii *estonskiej* *Baron Sztakelberg*.

Ustanowiona, przez naywyżey potwierdzoną opinią Rady Państwa, d. 17 lipca 1819 roku, do czasu kommissya dla zadecydowania rachunków i rzeczy rachunkowych, z dawniejszego czacu, uroczystie otwartą została w lipcu roku bieżącego, i rozpoczęła swe działania.

KRÓLESTWO POLSKIE.

Warszawa, dnia 21 Września.

Dnia 18 b. m. złożone zostały w grobie obok zwłok braterskich śmiertelne zwłoki JW. Stanisława *Hrabi Potockiego* Prezesa Senatu, następują-

cym obrządkiem. O godzinie 10tej zrana przybyli do *Willanowa* JW. Xiądz *Holowczyz*, Arcybiskup warszawski, Prymas Królestwa Polskiego, JW. Xiądz biskup *Płocki*, prałaci i kanonicy kapituły warszawskiej, niemniej duchowieństwo świeckie i zakonne do 60 osób wynoszące. JO. Xiądz Namiestnik Królewski smutną tę uroczystość bytnością swoją zaszczcił. Wszyscy przytomni w *Warszawie* senatorowie, ministrowie, wielu z rady stanu, członki kommissyi edukacyjney, wielu jenerałów, professorów uniwersytetu i liceum, przyjaciele, znajomi, mnoga liczba uczniów, pośpieszyli tę ostatnią usługę oddać zmarłemu. Skoro czas nadszedł, udał się JW. Xiądz Prymas do sali, w której ciało złożonem było, i gdzie od soboty odprawiali się ciągle wigilije i msze święte. Po odprawionych żałobnych obrządkach, studenci warszawscy, pamiętni pieczołowitey nad nimi opieki dawnego ministra oświecenia, nie dopuścili innym nieść trumnę zmarłego. Otaczali ją senatorowie. Xiądz *Gasiorowski* proboszcz *powsiński* przy wyprawieniu miał nader tkliwą żalobną przemowę. Ruszył smutny oczak do kościoła, a za nim domownicy i gromady włościan płci obojey etc.etc. W kościele rzesisto oświeconym, całkiem kirem czarnym okrytym, po odśpiewanych przez duchowieństwo modlitwach, miał mszą świętą z dobrą muzyką JW. Xiądz Prymas, czule i wymownie kazanie Xiądz *Kotowski* proboszcz *piaseczyński*. Rozżalone zgromadzenie gorące do Boga za tak przykładnego obywatela modły żalobnym przerywało łkaniem. Może pompa i okazałość otaczać śmiertelne zwłoki potężnych, lecz łzy rzewne enoście tylko, zasłudze i dobroci towarzyszą do grobu. Po skończonym około godziny pierwszej obrządkiem, zaproszone przez brata zeszedłego JW. *Jana Potockiego* duchowieństwo i przytomni do pałacu na obiad. Cyprysy i wieńce dębowe, cała tey smutney uczty ozdoba, przypomniały jaki jest koniec nayzaśluzniejszych. Nieutuleni po stracie tak ciężkiej, tak mienagrodzoney, pozostała żona i syn, nie mogli tak srogiemu dla serc ich obrządkowi być przytomnymi.

AUSTRYA.

(z *Gaz. Zusc.*) *Wiedeń*, dnia 7 września.

Porta po wydaniu (nie przedzey jak 8 sierpnia) firmanu, przez który embargo z rossyjskich okrętów zdjęte a żegluga przez *Dardanelle* dozwoloną została, wydała dnia 15 drugi firman, który w dniu dzisiejszym umieściła jedna z gazet wiedeńskich, a w którym rozkazuje wszystkim urzędnikom swoim, „ażeby się nikt nie ważył, napadać na jey spokojnych i niewinnych poddanych.“ Na wstępie wyrażono: „Ludy greckie były oddawna czynszownymi poddanymi wysokiey Porty mojej; w każdym względzie doznawali miłosierdzia i łagodności; ich honor, ich majątek i życie były bronione, strzeżone i zabezpieczone, i nie doznawali nigdy innego obeyścia się, jak tylko łaski i dobrodziejstwa wszelkiego, i w daleko wyższym stopniu, niżeli w umowach z *Rajahami* zastrzeżonem było.“ — Po takim więc firmanie powinnyby przynajmniej, po czterech miesiącach, ustać mordowanie bezbronnych; o polepszeniu zaś losu narodu greckiego, a choćby tylko o amnestyi dla tych, którym wreście rozpac podać w rękę, nie ma w nim zgola mowy.

P R U S S Y.

(z Kor. Warsz.) *Berlin dnia 15 września.* Z powodu wybierającej się do Grecyi młodzieży niemieckiej ogłosił professor Zenne w Berlinie, co następuje: „Każdy membe zaangażujący się pod chorągwie greków powinien być wolny od wszelkich towarzyskich poważeń i rodzice zatem powinni zerwać z nim i dzieci ostatecznie mieć zapewnienie. Powinien oraz nie mieć żadnych obowiązków względem oyczyzny, to jest, nie być w rządowej służbie, ani należeć do landweru, a przynajmniej powinien mieć urzędowe uwolnienie ze służby. Powinien być zdrowym na ciele, ażeby mógł wytrzymać obcy klimat, i nieznanym mu tryb życia. Również powinien być zdrowym i na umyśle; a zatem mieć otwartą głowę i ślachećne uczucia; nie wyruszać na wojnę z osobistych widoków, ale dla obrony uciskionego ludu; wziąć sobie przy tém za zasadę, nie odpłacania okrucieństwami za okrucieństwa, ale nawet i namawiać przyjaciół swoich chrześcijan do ludzkiego obchodzenia się z nieprzyjacielem. Powinien już być odbył wojenną wyprawę; bo Grecy dość mają ręk, ale nie wszyscy wiedzą, jak wojować należy. Najlepiej byłoby, gdyby wybierający się do Grecyi niemiec był dobrym dowódcą, ponieważ zbywa grekom na biegłych oficerach. Potrzeba także osób oznajomionych z nauką artylleryczną i inżynierską, bo na oficerach tej broni zbywa grekom najbardziej.“

Wyszło w Berlinie nowe dzieło pod tytułem: *Ali Basza Janiny, i Naród grecki.*

Przypadek, jaki zdarzył się roku przeszłego w Paryżu Xiążęciu Broglio, spotkał teraz francuzkiego przy dworze naszym posła Margrabiego Chateaubriand. Margrabia ten bawiając na wsi, wyprawił lokaja z małym zleceniem do Paryża. Lokaj udał się do mieszkania posła, dokąd przybywszy, zastał z wielkiem podziwieniem drzwi gabinetu, w którym margrabia zwykł pracować, zamknięte. Usłyszał jakoweś poruszenie, a zayrzawszy z ciekawości przez dziurkę w zamku, ujrzał kamerdynera przy stoliku pana swojego siedzącego i piszącego. Mając w tém lokaj podejrzeńie, skrył się i zaczął dla widzenia kamerdynera wychodzącego. To gdy nastąpiło, wszedł lokaj do pokoju, gdzie na stoliku znalazł wiele porozrzucanych papierów, i kopije ich, pisane ręką kamerdynera. Zabrał to wszystko lokaj, i przyjechawszy na wieś, pokazał panu swojemu. Zadziwiony Margrabia, kazał przywołać do siebie kamerdynera, który w końcu przyznał się, iż od dawnego czasu, na pewne wezwanie, przepisuje listy poselskie i wszelkie pisma jego.

T U R C Y A.

(z *Dostrzegacza austriackiego*). Podług urzędowych doniesień z *Konstantynopola* pod dniem 25 sierpnia, wydane od Porty firmany i rozkazy, jako i odezwa patriarchy do narodu greckiego, sprawiły zamierzony skutek. Spokojność przywróconą jest zupełnie w *Konstantynopolu*; każdy kupiec i rzemieślnik, bez różnicy narodu, wychodzi bezpiecznie za swemi sprawunkami, i nie doznaje żadnej przeszkody choćby w najdalszej dzielnicy tak rozległego miasta. Rząd okazał w ostatnich czasach taką moc, jakiej się po nim ledwo spodziewać można było. Na jego wezwanie wzięli się do broni wszyscy muzulmani, i złożyli ją za jego rozkazami. Nie ma dziś w *Konstantynopolu* prześladowania ani tracenia, ani tym podobnych kroków, któreby za reakcyą uważać można.

Dnia 19 sierpnia we wszystkich kościołach greckich odczytany był pasterski list patriarchy, który zapewnia opiekę rządu gminie greckiej, i wzywa ją także do spokojności.

Korpusom janczarskim posłany jest rozkaz, aby ustąpiły z obu xieżtw na lewym brzegu Dunaju.

W Peloponezie nie zaszło nic ważnego; a przynajmniej nie o tém nie wiadano w *Konstantynopolu*. Dowódcy tureccy zdają się wiele sobie obiecywać z nieporozumienia, między mieszkającymi grekami panującego; a niżeli wdawać się w rzeczywiste działania. Każde miasto jest w sprze-

czności z sąsiednimi, i (mówi daley *Dostrzegacz*) jest tylu przywódców nieistniejącego woyska, ile miast.

Uzbrojenia morskie na wyspach greckich, zamieniają się po większej części na rozboje morskie. Z mnóstwa zdarzeń, jakie w ostatnich czasach zaszły, dwa następujące zwracają najmocniej uwagę. Uzbrojony w *Liverpool* okręt angielski, płynący z *Alexandryi* do *Konstantynopola*, zatrzymany przez uzbrojonych w *Spesia* korsarzy, zaprowadzony został do leżącej między *Kandyą* i *Rhodos*, małej wyspy *Coso*, niedaleko *Scarpanto*; składająca się ze 15 osób rodzina turecka z *Egiptu*, okrutnie tam zamordowana została od zbójców morskich. Kapitanowi angielskiemu podała się sposobność uciec do *Alexandryi*, gdzie o wszystkim zdał sprawę, co powodowało *Baszę Egiptu* do włożenia *ambargo* na wszystkie okręty europejskie, dla zachowania ich od podobnych niebezpieczeństw. Okręt austriacki, także z *Egiptu* płynący, na którym się znajdowali ormianie, z ziemi świętej powracający, wpadł także w ręce jednego korsarza; okręt i ładunek został nietknięty; ale będący na nim ormianów wywleczono na ląd; skrzywdzono i odarto.

Dnia 16 sierpnia poseł hiszpański, kawaler *Zea Bermudez*, miał pierwszą uroczystą audyencyą u W. Wezyra, ze zwyczajnym obrzędem.

Dnia 21 sierpnia wybuchnął pożar na przedmieściu *Pera*, w dzielnicy tureckiej, w bliskości zamieszkanego przez sultańskich paziów *Galata Serai*. Gwałtowny wiatr północno-wschodni przez długi czas czynił daremny ratunek. Zebrani w czasie tym na radzie u *Scheich ol Islam* (Muftego) ministrowie pospieszili na miejsce pożaru, gdzie i W. Sultán udał się także; jednakże pożar ledwo w kilkanaście godzin przytlumiony został. Część meczetu i około 60 domów stały się pastwą płomieni.

Publiczny stan zdrowia jest zaspakajający; toż samo donoszą ze *Smirny*, gdzie morowe powietrze nie uczyniło dalszego postępu.

F R A N C Y A.

(z *Gaz. berl.*) *Paryż, dnia 5 września.* Po długiej konferencyi z posłem rossyjskim i austriackim dnia 31 sierpnia Xiążę *Wellington* wyjechał z *Paryża*. W dzień wyjazdu swojego był na abiedzie u Pana *Manos*, sprawującego interessa Porty przy dworze francuzkim.

Xiążę *Decazes* d. 28 do *Bordeaux* przybył. Do *Marsylii* i *Lyonu* przyszła z *Konstantynopola* wiadomość, że d. 20 lipca flota turecka na greków jeszcze nie uderzyła. Ostatniey z nich stanowisko było u wyspy *Ipsara* (*Psyra*), kiedy turecka pomiędzy *Caio* i azyatyckimi brzegami płynęła. (Chió leży w srodtku między *Czesmą* a wyspą *Ipsara*).

Słychać, iż eskadra niderlandzka która do *Majorjki* przybyła, połączy się z francuzką, wporządzoną i uzbrojoną w *Tulonie*, spólnie do *Malty* i na archipelag popłyną, i pod *Metelino* (*Lesbos*) przyłapą się do angielskiej, które osadziła wejście do *Dardanelellow*.

(z *Gaz. berl.*) *Paryż, dnia 6 września.* Wczora Król był na radzie ministrów. Mówią, iż na niej postanowiono listę prezydentów kolegiów wybierczych departamentowych i okręgowych. Pan *Chateaubriand* także się miał znajdować.

W marynarce Król wielu posunął na wyższe stopnie: 13 kapitanów fregaty na kapitanów okrętowych, 13 poruczników okrętowych na kapitanów fregaty, 51 chorążych na poruczników okrętowych, i 108 elewów pierwszej klasy na chorążych. Wielkie przysposobienia morskie przez rząd są zalecone. W *Tulonie* wszystkie okręty liniowe i fregaty, które w arsenale rozbrojone leżały, co rychley uzbrajać kazano; potrzebne danó pieniędzy, tak, iżby w nioczem zwłoki nie doznać. Takoz z *Brestu* i *Rochefort* kilka okrętów wojennych ma przyjszć do *Tulonu*. Oddzielní kommissarze rządowi są wyznaczeni, do czuwania nad spełnieniem tych rozkazów. Mówią jeszcze o zbieraniu się korpusu woyska w *Prowancyi*, który na okręty siadzie.

Król dał prywatne wysłuchanie Panu Eug. de Genoude, autorowi nowego przekładu Biblii.

Pewną zdaje się rzeczą, że Xiążę Decazes do Paryża powróci. Spodziewają się go w hotelu St. Aulair.

Mnóztwo gońców przychodzi z Madrytu do Paryża, a w miastach po drodze rozeszły się wiadomości nawniedorzeczniejsze, których nie ma potrzeby powtarzać.

Potwierdza się wiadomość, że między Lyonem a Tulonem wystawiona będzie linia telegraficzna. Wiadomo, że między Lyonem a Paryżem dawno się już podobna linia znajduje.

(z Korr. hamb.) Baron Portal, minister marynarki mianowany wielkim urzędnikiem legii honorowej.

Niedawno w Grenoble rozeszła się wiadomość, że Król sardyński zamordowany został. Gubernator Sabaudyi odwołał tę nowinę.

Dnia 28 z. m. nową korwetę, Pomona, w Cherbourgu z warsztatu spuszczone.

W całym Paryżu rozprawiają teraz między innymi rzeczami o następującem zdarzeniu: Dnia 30 z. m. o kwadransie na 11stą w nocy wszedł nieznamy człowiek do domu wexlarza Mouttier, przegrawszy nieco wprzód, jak się potem dowiedziano, wszystko co miał przy sobie. W kantorze tego wexlarza była tylko młoda służąca, a Pani Mouttier z siostrzencem w pokoju poza kantorem. Człowiek ten wszedłszy do kantoru, zamknął za sobą drzwi, pchnął służącą pugiuałem, i porwał koszyk pełny złota. Wyskoczyła Pani Mouttier z siostrzencem; ale oboje pchnął także pugiuałem, wybiegł z kantoru, i dostał się na rynek la Victoire. Gdy go dwaj młodzianie chcieli pochwycić, ugodził ich znowu pugiuałem, a jednego bardzo niebezpiecznie; ranil także człowieka podeszłego idącego spokojnie. W tém, przechodził patrol żandarmerii; i przyskoczył do niego; a gdy go mieli poymać, ugodził znowu pugiuałem jednego z żandarmerii. Wszakże pochwycili go drudzy, i zaprowadzili do straży przy banku francuzkim; ale wchodząc do izby żołnierskiej dobył z kieszeni pistoletu, i zastrzelił się na śmierć. Z ranionych od niego osób kilka zostaje w niebezpieczeństwie życia, a zwłaszcza siostrzenicę Pani Mouttier, służącą jej, i ów młodzian na rynku la Victoire pchnięty.

Kupcowi M... w Cricy niedaleko Laon, mającemu lat 21, przyszła osobliwsza myśl dostania pieniędzy. Napisał bezimiennie do Xiążęcia Oranii, aby mu na oznaczony dzień i godzinę przysłał 20,000 franków do Hambouillet na wskazane miejsce, bo inaczej go zabije. Dla przekonania zaś Xiążęcia o możności uskutecznienia tej zuchwałey pogroźki, przytoczył rozmaite drobne okoliczności. I tak napisał między innymi: „Pewnego dnia przechadzałeś się w W. X. Mości po dziedzińcu zamkowym w Laeken. Widziałeś psa, który się kasał z innymi psami; był on mój, a ja stałem blisko W. X. Mości.“ Xiążę donosił zaraz o tém poliby tutejszey, która wysłała ajenta do Hambouillet, a ten udał się na wskazane miejsce i przyniósł 20,000 franków. Zastał jakiegoś człowieka, który pieniądze odebrał, i z nich zakwitował. Poymano go. Był to niejaki L... farbierz w C... blizki krewny owego kupca, którego także w Paryżu uwieziono. Sprawa ta jest bardzo ciekawa.

N I E M C Y.

(z Korr. warsz.) Król angielski spodziewany jest dnia 28 września w Frankfortcie, zkąd odwiedzi dwie swoje siostry w Homburgu i Ludwigsburgu. Głoszą przytém o nowym monarchów zjeździe, nastąpić mającym pod koniec września w Wilhelmsbad, na który spodziewany jest także między innymi i Król angielski.

Dnia 20 września wyruszy z Boicenburga wiele młodzieży niemieckey do Grecyi.

H I S Z P A N I J A.

(z Gaz. bert.) Madryt dnia 23 sierpnia. Od trzech dni jesteśmy tu w wielkiem poruszeniu i niespokojności. Lęka się należy wybuchnienia wojny domowey. Dnia 20 wieczorem pod oknami więzienia bokowych gardystów, którzy przed

kilka miesiącami lud skrzywdzili, zaczęto śpiewać, jako hasło rozruchu pieśń: *Tragalo Perro*. Trzymający straż oficer wysłał kilku żołnierzy dla rozpedzenia kupy. Ci zostali wyszydzeni, i na ostatek uderzyli kolbami na burzycielów, jednakże nikogo nie ranili. Tu wypadli wszyscy z klubu *Fontana* na pomoc śpiewakom. Zebrało się więcej 400 ludzi. Przybyły naczelnik polityczny, przypisał winę wojsku. Jenerał *Morillo* udał się zaraz potem konno, z dwoma adjutantami na plac, został wyszydzony, i bił kijem poblizszych. Wszyscy uciekają i idą do *Fontana*. Tu mówcy lud podburzają i wmawiają mu, że jenerał *Morillo* dobył pałazę, rąbał i wielu obywateli zranił. Tak przeszła noc. Dnia 21 zebrały się kupy zrana; żądały głowy *Morilla*; chciały zrabować jego mieszkanie i spalić; ale znalazły je wojskiem otoczone. *Morillo* kazał poprzybijac ogłoszenie, w którym wymawiał zarzucone przeciw sobie oszczerstwa. Jednakże nic to nie pomogło. Zawziętość ludu powiększała się coraz bardziej. Około wieczora zebrało się więcej 10,000 ludzi w blizkości *Fontana*. Prócz głowy *Morilla* domagano się jeszcze ministrówskich; żądano wojny domowey, jako jedynego stanowczego środka, mogącego wybawić Hiszpanię. Nakoniec naczelnik polityczny kazał ogłosić że *Morillo* złożył urząd, i stanie przed sądem. Usmierzyło to nieco umysły. Wojsko tylko uczuło zniewagę swego naczelnika i własne poniznienie, i ledwo je starsi wstrzymać mogli. Pierwszy raz widziano w *Madrycie* wojsko opierające się ludowi. Poróżnienie to poydzie coraz daley, jeśli się naczelnikom klubu *Fontana* uda, utrzymywać obywateli w zawziętości. Naówczas rozlew krwi stanie się nieuchronnym. Dnia 22 wieczorem powstały nowe rozruchy; ale wojsko krążyło po ulicach i utrzymywało lud w karbach. Oczekują z niecierpliwością odpowiedzi Króla, względem złożenia urzędu przez *Morilla*. Minister spraw zamorskich udał się do Króla. Garnizon stoi pod bronią. Magistrat ogłosił posiedzenie swoje za nieustające.

Nim nastąpi koniec tey sprawy, jenerał *Morillo* zdał dowództwo wojskowe stolicy gubernatorowi *Madrytu*, jenerałowi *Mautemayor*.

P. S. Wieczorem o godzinie 10 odpowiedź Królewska nadeszła. N. Pan nie przyjął usunięcia się jenerala *Morillo*; ma wprzód stanąć przed sądem wojskowym. Wola ta nie jest jeszcze ogłoszona. Ale tłum ludu krąży po wszystkich ulicach; zdaje się, że w nocy tey przyydzie do nieuchronnych gwałtowności.

Podług innych wiadomości, przyjął Król usunięcie się jenerala *Morillo*. Wojsko jest podzielone; jedni są za jeneralem *Morillo*, drudzy za *Quiroga*. Lala się już krew między obiema stronami. Na ulicach nie wolają, jak niegdyś we Francyi: Do gilotyny! ale: Do rąotka! Dla ministra wojny daño szyderski wieczor muzyczny; śpiewano pieśń *Tragala* przed jego drzwiami, a po kazdey strofie bito trzy razy młotkiem, znajdującym się do zwyczajnego kołotania przy drzwiach.

A F R Y K A.

(z Gaz. Warsz.) Algier dnia 18 czerwca. Ledwo co nie zaburzono tu publiczney spokojności. *Hassen* Basza, Dey, od czasu objęcia rządu przed trzema laty, nigdy jeszcze nie ruszył się z zamku *Kassabau*; co gniewa milicyą turecką, bo żadney rewolucyi zrobić nie może; trudno jej bowiem uderzyć na Deja w warownym zamku. Niedawno zachciało się Dejowi wyjechać do dolnego miasta dla widzenia szanców, które od morza sypać kazał. Powstał zaraz rozruch w koszarach, i gdyby się Dey prędko o tém nie dowiedział i nie wrócił spiesznie do zamku, bunt byłby wybuchnął. Gniewa milicyą, iż nie może zabić Deja, i pozyskać korzyści, jakie turey pospolicie przy odmianie Dejów odnoszą. W ręście utyskuje na małą placę i drogą żywność.

Wiadomość o powstaniu greków w Turcyi sprawiła tu wielkie wrażenie. Uzbrajają kapry; lecz niewiadomo kiedy wypłyną. Chciałyby krążyć przeciwko okrętom greckim, ale się ich obawiają.

(z *Korr. warsz.*) Gazeta urzędowa neapolitańska z dnia 14 sierpnia ogłosiła następujące szezegóły walki w prowincyi Terra di Lavoro między jedną z band a żandarmami, w tych wyrazach: „Upoważnieni jesteśmy ogłosić, że kapitan żandarmów Napolitano napadł w nocy dnia 31 lipca na kompanię rozbojników należącą do gminy Villa. Po długim odporze, jeden z nich Piotr di Salio rodem z Villa poległ, a kilku raniono. Zabitego, przy którym znaleziono karabinek i ostre ładunki, wystawiono na widok publiczny na rynku San Germano.“

Druga junta śledcza wyznaczona dla kapitanów kapelanów, urzędników zdrowia i lazaretowych ogłosiła uwiadomienie obowiązujące ich wszystkich, żeby się oczyścili z postępów swoich w czasie dziewięćmiesięcznego rządu konstytucyjnego.

Temi dniami wsadzono na okręt z rozkazu królewskiego PP. Poerio, Pedrinelli, Borelli, i Arcovito deputowanych w byłym parlamencie neapolitańskim, tudzież jenerałów Colletta i Gabryela Pepe. Powieziono ich do Tryestu.

Twierdzą z pewnością, iż pochwycono kapitanów Morelli i Salviati, celniejszych sprawców rewolucyi dnia 5 lipca, przebranych po grecku. Rząd wyznaczył był za ich głowy po 1,000 dukatów.

Lekkie trzęsienie ziemi w Neapolu dnia 2 sierpnia tak było gwałtowne w Kalabryi, że wiele domów obalilo, pod których rozwalinami bardzo wielu ludzi życie utracilo.

Dnia 13 sierpnia przodkował Papież w Rzymie na tajnym konsystorzu swoim, a mianował rozmaite osoby duchowne na arcybiskupstwa i biskupstwa we Włoszech. Wprzód zaś miał mowę w języku łacińskim, w której zdał sprawę o przedsięwziętych krokach względem duchowieństwa w Bawaryi i Prusiech.

TEATR WILEŃSKI.

Mości Redaktorze! Z ukontentowaniem serdecznem, trzy razy w tygodniu czytam na wsi WPana Kuryera. Pochwały, które ktoś słusznie umieścił dla nowo przybyłych artystów z Warszawy, wzbudziły we mnie ciekawość oglądać własnymi oczami, to dziwowisko wielkich talentów: bo trzeba WPanu wiedzieć, że gdy byłem w szkołach jezuickich, lat temu kilkadziesiąt, grywaliśmy niezłe dialogi, a później sztuki Bohontolca były u nas w największym upodobaniu; ztąd wnieść można, że chociaż się na wsi oddawna zakopałem, mam niejaki atoli o teatrze wyobrażenie. Czekałem tedy z upragnieniem chwili, w której się zaczną wakacje, abym przyjechawszy do Wilna po synów, mógł być razem na jakiejś dobrej sztuce. Po ciągłych ulewach, drogi popsute, mosty pozrywane, tamowały mi drogę. Pływałem w mojej bryczce jak w Arce Noego i Bóg strzegł, że się nie utopił; przyjechałem, czyli raczej, że tak rzeke, przypłynąłem do naszej stolicy Litewskiej, a dopełniwszy powinności oycowskiej w uściśnieniu serdecznem dzieci, wyexaminowawszy czy się też czego nauczyły, posyłałem natychmiast mego Bartłomieja, lokaja, po afisz. Niecnota! musiał gdzieś z rogu kamienicy oderwać. Czytałem tytuł sztuki, jakaś: Helena czyli Haydamacy na Ukrainie. Oho! pomyślałem sobie, to coś będzie z historii narodowej. W tym mój synek starszy, Bonus, mówi do mnie: Mon pere faites moi le plaisir, weź nas dzisiaj z sobą do teatru. Ukontentowany, że mam syna co po francuzku mówi, wziąłem ich na ten pleyzyr, płacę bilety na parter, a służę Bartłomieja, z latarnią wyprawiam na galerję: zaczynają się Haydamacy: siedzę i siedzę, jak na niemieckim kazaniu. Nudzą mię obrazy ludzi z nożami, flintami i szablami, słyszę dzwony, gwizdania zboyców, wystrzały; widzę polowanie; zgola wszystko; ale smaku dobrego dostrzedz nie mogę: nakoniec zapalono chałupę, ten widok mię przestraszył, porywam dzieci, aby przynajmniej uciec z duszą, powróciwszy z teatru niekontent, rozmyślałem, porównywałem dialogi nasze z Haydamakami, aż tu słyszę o pół nocy płacz, jęk mego Bartłomieja: wstaje z łóżka: zapalam stoczek: budzę go i pytam: co ci jest? a on mi odpowiada przestraszony, iż mu się sniło, że go Haydamacy zarzynać chcieli. Tfu do licha z takimi komedyami, rzekłem, co ludzi w nocy straszą. Jakoż w istocie

i mnie się para razy marzyło, że mię Gonta chciał zamordować. Wyjechałem nazajutrz zając, że za moje kilkanaście złotych strachu się nabawił. Dnia 11 września przywiozłem synów dla umieszczenia ich w szkołach. Nanowem szatan mię kusi iść na Upiora z tańcami, obrazami, prologami, i ogniami zagranicznymi: myślę sobie trzeba byź na teatrze, kiedy tak wiele na raz zobaczyć można, biorę Giertrudę, którą przywiozł dzieciom na usługi i wysyłam, podług zwyczaju, na galerję. Niestety! mogłem się spodziewać, że Upior mi ustąpi na jotę Haydamakom: zaczyna się sztuka, zamiast jednego, widzę kilku upiorów: potem jeden z nich mając ubieloną twarz, ciągle przestraszał widzów i kobiety na scenie, ściskając je jak żyjące. O to mi sztuka! a zamiast jakiegoś Bengalskiego ognia, tak było ciemno na Teatrze, jak w głowie tego, który tę sztukę napisał. Skończyły się przecie trzy akta, czekamy czwartego: nie ma. Wychodzi nakoniec aktor, który udawał upiora i przeprasza skromnie, za błędy. Ale nam już nieszło o błędy lecz gdzie się czwarty akt podział: wszakżeśmy zapłacili za niego. Choć się Upior ze wszystkiego gładko wywinąć, zwałił na diabła, który wszystko za kulisami popsuł, ukłonił się i kazał nam iść do domu. Poszliśmy tedy jak zmcyi, a bardziej zawstydzeni, żeśmy na próżno czekali końca sztuki. Ja przynajmniej tym się zemściłem za moje cztery złote, że z parteru zawołał, aby nam lepsze sztuki dawano. Udawszy się na spoczynek, nowy miałem kłopot w nocy z moją Gertrudą: co moment przez sen wrzeszczy jak nawiedzona, że ją Upior dusi, że krew jej wypija, ledwie biedną kobiecie uspokoil. Proszę tedy, Mości Redaktorze, oświadczyć mój żal publicznie, iż dwa razy zapłaciłem sam niewiem za co. Lubo pszenica poszła w górę, ale zawsze szkoda czterech złotych. Niech Panowie aktorowie wybierają sztuki godne oka Publicznosci, bo Upiorami i Haydamakami entrepryza o to niedbała, wystraszy wszystkich z Teatru. Jest to ubliżać gościnnym Litwinom, choć ich bawic niekczemnymi płodami.

Staruszkiewicz.

NOWE DZIEŁA.

ETYKA CHRZEŚCIJANSKA czyli Teologia Moralna do użycia szkolnego zastosowana przez Antoniego Karola Reybergera opata benedyktyńskiego, doktora teologii i profesora w uniwersytecie wiedeńskim, wysłużonego, etc. A na język polski przez Jana Kantego Chodaniego doktora i profesora teologii w uniwersytecie wileńskim, dziekana oddziału nauk moralnych i politycznych, kanonika katedralnego wileńskiego, przełożona. Tom I, zawierający w sobie wstęp do Etyki chrześcijańskiej tudzież Etykę ogólną. W Wilnie drukiem Antoniego Marciniowskiego 1821, w języku łacińskim i polskim, stronic XV — 345 i nieliczb. 8. Całe wydanie na papierze białym.

Tyloletnia wziętość tego dzieła we wszystkich sławniejszych uniwersytetach i seminarjach całej Europy, oraz imię tłumacza, uwalniają wydawców od wystawiania jego wielkich zalet.

Nie było zamiarem przedawać tego dzieła przed zupełnem jego na świat wyściem: ale otrzymane liczne żądania od osób duchownych, mianowicie od młodzi poświęcającej się temu stanowi i biorącej potrzebną do swego powołania naukę w seminarjach, skłoniły do wydawania tomu pierwszego przed wyściem dwóch dalszych, a to w sposób następujący:

Pojedynczo Tom Iszy nie przedaje się.

Cena dzieła po zupełnem jego wyściu we 3ch tomach rubli srebrnych 6.

Płacący rubli srebrnych 4 kop. 50, przy odebraniu Igo tomu, otrzyma bilet na uzyskanie dalszych dwóch tomów, bez żadnej dopłaty.

Tom IIgi wydzie w grudniu roku bieżącego. Tom IIIci w lutym roku następującego 1822.

Dość można w Wilnie w kantorze gazety Kuryera Litewskiego i w xiegarni XX. Pijarów. W Mińsku u JP. Kalinowskiego xiegarza i w Krzemieńcu u JP. Glücksberga.

Kurs wileński na assygnaty od dnia 15 września: rubel srebrny, 3 ruble kopiejek 89½, czerwony złoty nowy rubli 12 kopiejek 7, stary rubli 11 kopiejek 88, imperyal rubli 37 kopiejek 85.

Wilno dnia 16 Września 1821 roku v. s.

Arenda Domu.

1 Od Wileńskiej Miejskiej Policji ogłasza się; iż w dniach teraźniejszego mca 22, 23 i 26 będzie się odbywać publiczna licytacja, na wzięcie w jednoroczną arędowną tenutę z dnia 29 7bra tegoż mca domu dwupiętrowego przynależącego Star. Jsku Borodnowiczu. Touberu położenie mającego na przedmieściu Zarzeczcu z tym, gdyby żądający jawili się na wyż oznaczone terminu do Wileńskiej miejskiej Policji. Jan Terpilowski Inspektor.
Tytularny Sowiernik Hutowicz.

Licytacja.

2. W mieście pawiatowym Lidzie Lazaret wojskowy potrzebuje reperacyi, dla zmniejszenia kosztu z ziemskich powinności na tę reperacyą wyrachowanego, dopełnienie oney poleceniem będzie temu, kto za mniejszą sumnę przyjąć zechce. Na ten koniec odbywać się będzie w izbie Skarbowey Grodzieńskiej licytacja w dniach 15 i 25 września i 1go listopada r. b. wzywając na tę licytacyą życzących zatrudnić się wymienioną reperacyą, izba Skarbowu oznajmuje, iż cena pierwiastkowa jaka do zmniejszenia z licytacyi podana będzie, jest r. s. 259 k. 44 i że stosownie do tey summy przystępujący do licytacyi powinni będą złożyć kaucyą zabezpieczającą dopełnienie przyjętego obowiązku. 1821 roku września 10 dnia. Radca Wincenty Styczyński. Registrant Mirny.

Sądy Exdywizorskie.

2. Sąd taxatorsko-exdywizorski na usatysfakcyonowanie wierzcicieli JW. Wojewodzica Prozorę do majątku Mazuryszek dnia 2 września 1821 r. zebrany, do rozbioru sprawy konkursowej przystępując; strony interessowane o tém jak równie, że dzieło exdywizyi bez żadnych odkładów ukończyć postanowił, zawiadamia, i że takową awizacyą Redakcyą do gazety Kur. Lit. przyjąć może; poświadczą, Andrzej Bpbrowicz b. Prezydent Grodzki Ptu Zawileyskiego Exdywizor. Bonifacy Wincza b. Sędzia Grodzki ptu Brasławsk. Exdywizor. Adam Zapasnik Sędzia Grodzki Wileński i Exdyw.

Dentysta.

2. Niżej podpisany mam honor zawiadomić szanowną publiczność, iż na żądanie wielu osób, postanowiłem przedłużyć pobyt mój w tutejszym mieście i zabawić przez całą zimę aż do przyszley wiosny. Mieszkanie moje ciągle w domu W. Machnauera na ulicy zamkowej.

J. Neumark Dentysta aprobowany przez collegium medicum. W Berlinie i w Warszawie.

Pokoje do najęcia.

2. Zawiadamia się w mieście Wilnie, że na Rudnickiej ulicy w domu Cwilingów są pokoje górne ze wszelkimi wygodami do zaarendowania rocznego, ktoby życzył raczy się zgłosić do tegoż domu.

Arenda domu.

3 Od Wileńskiej Miejskiej Policji ogłasza się; że w dniach 22go, 23go i 24go teraźniejszego mca na wzięcie w jednoroczną arędowną

tenutę z 29 tegoż mca, będzie się odbywać publiczna licytacja domu Starosciney Zablockiey, położenie mającego na Wileńskiej ulicy pod N. 698 z tym, gdyby żądający dla targow jawili się do Wileńskiej Miejskiej Policji na wyż oznaczone terminu. Jan Terpilowski Inspektor.
Tytularny Sowiernik Hutowicz.

Appartement do najęcia.

3 Przy ulicy Sto Jańskiej, w kamienicy dawniey JW. Balińskich, teraz W. Doktora Wróblewskiego, jest od ś. Michała rocznie, półrocznie lub miesięcznie mieszkanie od dziedzica na drugim piętrze z meblami do najęcia, składające się z przedpokoju, dwóch dużych pokoi, sieni, kuchni, izby dla ludzi, spiżarni, piwnicy, stajni na dwa konie i wozowni na jedną karytę. Cena stała za rok r. s. 200, kto za cały rok zgóry zapłaci r. s. 180, za pół rocze zimowe do ś. Jerzego r. s. 120, miesięcznie rubli sr. 25; chcąc widzieć te mieszkanie, i na one dać zadżtek, można się udać do JP. Jurgiewicza w domu JW. Wysogirdowey na dole przy ulicy Sawicz na rogu mieszkającego.

NOWE DZIEŁA.

Ologice, metafizyce i filozofii moralney Rozprawa, na skutek konkursu ogłoszonego przez cesarski uniwersytet wileński roku 1820 dnia 1go marca do katedry rzeczonych przedmiotow, napisana przez X. Anioła Dowgirda S. P. magistra ś. Teologu. W Wilnie w drukarni A. Marcinowskiego 1821. Cena - - - kop. 75

Georgiki czyli Ziemiaństwo starożytnych Rzymian, Poema dydaktyczne P. Wirgilusza Marona. Przekładania X. Alexego Kotiuzińskiego Scholarum Piarum—Obok z textem łacińskim i notami. W Wilnie w drukarni A. Marcinowskiego. Cena kop. 60.

Wziewarni XX. Pjorów na ulicy Dominikańskiej, u Alexandra Z. łonowskiego, są następnne dzieła do przedania:

Niektóre rysy życia Tadeusza Kościuszki, napisane przez Teodora Glinkę; tłumaczenie z rossyjskiego 8vo w Wilnie 1821. Cena - - - kop. 20.

Cztery wieczory w Stolicy, napisane przez Michoła Wazgirda, wieczor 1, 2, 3, 4, 12mo w Wilnie 1821. Cena - - - - - kop. 80.

O uczyanych Polkach, przez Jana Sowińskiego 8vo w Krzemieńcu 1821. Cena - - - rub. 1 kop. 10.

Zasady ekonomii narodów, czyli umiejętności narodowego gospodarstwa; dzieło L. H. Jakoba w niemieckim języku wydane, przekład M. Chońskiego 8vo 2 tomy. w Krzemieńcu 1820. Cena rub. 2.

Pielgrzym w Dobromilu, czyli nauki wiejskie, z dodatkiem powieści i czterdzieści jeden obrazkami, wydanie nowe poprawne, na pięknym papierze, 8vo w Warszawie 1820. Cena - - - - - rub. 1.

Podróż do Ciemnogradu, przez autora świstka krytycznego w czterech częściach, 12mo w Warszawie 1820. Cena - - - - - rub. 3.

Bayki i powieści przez J. U. Niemcewicza; edycya druga, do której przydane są nowe i niewydane jeszcze Bayki, powieści, dumy i inne rymy 8vo w Warszawie 1820. Cena - - - - - rub. 2 kop. 50.

Nauka kolo pasiek (pszczoł) z informaciy Pana Walentego Kąckiego, anno MDCXII (1612) w Komarnie umnie Jana Ostroroga spisana; w Zamościu roku 1614, drukował M. Łęski Typograf ak. Zamoyskiej, potrzecie przedrukowana, 8vo w Wilnie 1821 z dwiema rycinami. Cena - - - kop. 40.

Sarmatyzm, Komedia w 5ciu aktach, oryginalnie wierszem napisana przez Fran. Zablockiego, 8vo w Wilnie 1821. Cena - - - - - kop. 40.

Amfitryo, komedia we 3ch aktach z Moliera, przez Fran. Zablockiego, 8vo w Wilnie 1818 kop. 40.

Fircyk w zalotach, komedia w 3ch aktach przez Fran. Zablockiego, 8vo w Wilnie 1820. Cena kop. 40.

Zolta Szlafmyca albo kolenda na nowy rok, opera w 3ch aktach, przez Fran. Zablockiego, 8vo w Wilnie 1820. Cena - - - kop. 35.

Obleżenie miasta Mińska, Tragedya historyczna z dziejów oyczy. ch napisana w 4ch aktach, przez K. Nowińskiego 8vo w Wilnie 1820. Cena kop. 30.

Narymund Wielki Xiąże Litewski, Tragedya oryginalna w 5ciu aktach, przez Teklę Wróblewską, 8vo w Wilnie 1820. Cena - - - kop. 25.

2 Niżej podpisany, ogłaszam iż przezemnie to dzieło wydane w języku niemieckim do pisania hebrajsku-Niemieckiego pod tytułem *Kurz gefasster Unterricht des Jüdisch-deutsche Schreiben und Lesen leicht zu erlernen*, które niedawno z pod prasy wyszło in quarto w Broszerach na prostym papierze N. zł. pol. 4, na lepszym zaś papierze kosztuje zł. 5, przy dokupieniu sztuk 50 będzie zbonifikowano o 20 procentach, dostać można w ciegarni uniwersyteckiej u W. Zawadzkiego iu wydawcy tego dzieła J. Lachman mieszkającego w domu JPana Zeydlera na ulicy Rudnickiej pod N. 290.

P o z e w.

3 Wedle Ukazu Jego Imperatorskiej Mości Samowładcy wszech Rosyi etc. etc. etc.

Pozew przed Sąd Ziem. Stonim. z powództwa Ur. Józefata Lipskiego Sędziego Normaln. Stonim. Ur. Józefowi Nideckiemu Woyskiemu Sandeckiemu lub jego successorom po dekrete niestannym Ziem. Stonim. R. 1821 maja 24 zapadłym w mieyscu czełkucy wyniesiony, w prośbach, aby obżny Nidecki solucyą należną za kondemnate dopełnił, i chociaż żadney części w głowach Ur. Falkowskich i z Kosińskich Olenzkiej aktorstwa w majątności Holynce w Pcie Stonim. nie masz i mieć nie możesz i dla tego dochodzenia od lat 30 kilku zaniedbałeś, na kwestyą jednak ze strony Ur. Kazimierza Wollowicza b. podkomorzego stonim. w sprawie z żalującym delatorem bezdowodnie jedynie dla zyskania upragnioney przewłoki wniesioną stanąwszy przed sądem Ziem. Stonim. stan rzeczy w tej mierze okazał, i o powrót wydatków prawnych.

Roku 1821 miesiąca augusta 29 dnia. Wożny, niżej podpisany zeznaje, iż tego pozwu dwie kopie zgodne z powództwa W. Józefa Lipskiego Sędziego Normalnego Stonim. przed Sąd Ziem. Stonim. na kadencya następną oktobrową Ur. Józefowi Nideckiemu Woyskiemu Sandec. lub jego successorom jako nie mającemu osiadłości w Litewskich guberniach, i niewiadomo gdzie mieszkającemu do drzwi izb sądowych Grodz. i Ziem. Stonim. przybiłem, i że trzecia kopia z urzędowym zaświadczeniem do Gazety Kuryera Lit. dla trzykrotnego ogłoszenia przez pocztę Stonim. posłana, przez jaki sposób o nastąpić mającey rozprawie zawiadomilem.

Roku 1821 sierpnia 29. Pozew niniejszy że w Gazecie Kuryera Litewskiego umieszczonym być może świadczyć. Ferdynand Borzymowski Prezes Ziemski Ptu Stonimskiego.

Przedaż majątkow.

3 Litewsko Wileński Gubernialny Rząd ogłasza, iż na zaspokojenie zadłużoney skarbowi przez byłych kaznaczejow Telszewskiego Ptu Junowicza i Godlewskiego summy 9,540 rubli 21 $\frac{1}{2}$ kop. srebrem naznaczone są do przedaży majątki tych kaznaczejow jako to: połowa majątku Koyławy Junowicza w Rossińskim 2,029 rubli 40 kop. sr., i cały majątek Ławkowo Godlewskiego w Telszewskim powiatach sytuowane 50,000 rubli assygnacyami ocentone, życzący przeto kupić takowe majątki zechcą jawnie się do niniejszego Rządu natermina 4, 7go i 10 gbra teraz idącego roku. Dat 1821 r. septembra 6 dnia.

Sowietnik Wincenty Ławrynowicz.

Sekretarz Kazimierz Nowicki.

Kollegialny Registrator Maximowicz.

Ruski Inwalid.

3 Gazetna Expedycya przy Litewskim Pocztańcu uwiadamia niniejszym, iż wszystkim JWW. WW. Abonentom, którzy na Gazetę *Ruskiego Inwalida*, w polskim języku, na rok 1821 prenumeratę pocztą przysłali, też pieniądze tymże samym sposobem zwróciła, ponieważ oznaczona Gazeta w tym roku nie wychodzi. Ci zaś JWW. WW. Abonenci, którzy tu osobiście w Gazetney Expedycyi prenumeratę złożyli, odbiorą na powrót zaliczoną ilość za zwrotem prenumeracyynego kwitu.

Arenda dworku.

3 Dworek za Wiliją naprzeciw magazynu Radziwiłowskiego, obok Pióromontu położony, dzisiaj Belwederem zwany, z wszystkimi wygodami gospodarskimi, jest do najęcia od 8. Michała: bliższy wiadomości zasiągnąć można na mieysce: lub w Kantorze Kuryera Litewskiego.

Przedaż pantalionu.

3 W Kieydanach obok apteki w domie starozakonnego Binnenina Mowszewicza Szlapoberskiego znajduje się Pantalion nowego wynalazku z sześciu oktawami i sześciu zmianami głosow, zrobiony z narości brzozoney, życzący go nabydź umówić się mogą o cenę tamże z organmystrem Józefem Kretowiczem.

Observacje meteorologiczne.	Czas obserwacyi	Wysokość Barom.	Wys. Ther. Reau.	Wiatry.	Odmiana w powiet.
}	dnia 14 średnia	27 cal. 8,05 - lin.	+ 10,25 stopni	Zachodni	Pochmurno
	dnia 15 średnia	27 - 10,0 -	+ 8,33 - -	Połud. Zach.	Pochmurno
	dnia 16 godz. 6	27 - 9,51 -	+ 5, - -	Południowy	Pogoda